

Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ
ТИЖНЕВИК
TYGODNIK
UKRAIŃSKI
UKRAINIAN
WEEKLY

Рік Lxviii № 12 (3423) Варшава, 26 березня 2023 року, Ціна / Cena 5 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Відзначення 209-ї річниці Кобзаря. с. 2-3, 8-9

Вшанування жертв Павлокоми. с. 10

Лемки з допомогою України с. 16

ISSN 027-8254

Григорій СПОДАРИК

Фото автора статті

«Коли ті москалі вже від нас підуть?»

На Вармії та Мазурах 10-13 березня відбулись регіональні Шевченківські дні, присвячені 209-й річниці з дня народження Тараса Шевченка. У межах відзначень можна було відвідати спектакль «Мати – наймичка» за мотивами поеми Тарса Шевченка.

Своє театральне прочитання відомого твору Кобзаря запропонував Коломийський драматичний театр ім. Івана Озаркевича. Артисти, з одного боку, використали скромні декорації (пліт, лавки, колиска тощо), а з іншого – викликали сильні емоції та сльози зворушення. Це й не дивно, оскільки йшлося про силу материнської любові та її жертвність. Як і в Кобзаревому оригіналі, тут зганьблена московським солдатом жінка віддає дитину господарям, в яких потім стає наймичкою. Мабуть, нікого не залишив байдужим кінцевий момент, коли син урешті почув від матері правду. Страждання українських матерів і варварство росіян, на жаль, залишається трагічною дійсністю. Актуальним є й запитання господаря Якіма: «Ну, коли ті москалі вже від нас підуть?» Проте, щоб урівноважити емоції, у виставі час від часу з'являлися веселі сцени, які спонукали глядачів до щирої усмішки.

Спектаклі відбулися в Кентшині, Лідзбарку-Вармінському, Ґурові-Ілавецькому та Свйонтках. У Ґурові-Ілавецькому актори провели окрему зустріч з учнями місцевої української школи, перед якими розкрили таємниці своєї професії. Оскільки невід'ємною частиною роботи школи є мистецька активність, для учнів, які не раз виходили на сцену, така зустріч з професіоналами напевно була дуже корисною. Треба наголосити, що це 175-й сезон Коломийського драматичного театру, а Вармію та Мазури вони відвідують уже третій рік поспіль. «Дякуємо вам за тепло. Для нас велика честь у день народження Кобзаря й роковини його відходу у вічність бути з вами», – сказав директор театру Дмитро Чиборак у Кентшині, де відбувся перший спектакль. Тоді ж, вітаючи присутніх і згадуючи про війну, голова Ольштинського відділу Об'єднання українців у Польщі Степан Мігус зауважив, що лише єдністю та підтримкою України з боку демократичного світу можна перемогти московську орду. До присутніх звернувся й голова кентшинського гуртка ОУП Андрій Сидор. Він підкреслив, що Тарас Шевченко – це символ боротьби за волю України і що сьогодні його творчість допомагає, зокрема, українським воїнам на передовій. Варто зазначити, що після спектаклю до партнерського міста Володимир вирушила наступна,

восьма, машина з гуманітарною допомогою, яку повезли представники кентшинського ОУП та місцевої греко-католицької парафії.

Про велич Кобзаря і його значення для сучасних українців говорив у Лідзбарку-Вармінському віцемаршалок Вармінсько-Мазурського воєводства Мирон Сич. До лідзбарської публіки вітального листа надіслав також

Зустріч у Ґурові-Ілавецькому. Фото з фейсбук-сторінки школи

владика Ольштинсько-Ґданської єпархії УГКЦ Аркадій Трохановський. Єрарх зауважив, що Тарас Шевченко своїм словом «нагадує, щоб і ми стояли на сторожі високих цінностей». Серед них він назвав національну свідомість, волю й незалежність. «Зокрема, в цей час треба наголосити на особливостях нашої мови, культури, цінностей, таких як свобода, любов, правда, яким українці дуже віддані. Показати, що нашою мовою ми відрізняємося від інших країн Східної Європи, а завдяки цінностям, які сповідуємо, належимо до культури вільних країн», – зазначив у листі владика Аркадій Трохановський. Величезну вагу й силу української мови, про яку говорив єрарх, продемонстрували коломийські актори. «У Свйонтках серед публіки було багато поляків. Вони говорили, що хоч не розуміють української мови, але зміст драми сприйняли серцем», – зазначав Степан Мігус. Він висловив також окрему подяку війтові ґміни Свйонтки Славомирові Ковальчику за підтримку в організаційних питаннях, пов'язаних з перебуванням артистів театру.

Організаторами регіональних Шевченківських днів на Вармії та Мазурах були Центральноєвропейський молодіжний навчальний центр у Ґурові-Ілавецькому, Ольштинський відділ та ланки ОУП у Кентшині, Лідзбарку-Вармінському та Ґурові-Ілавецькому. ●

Нія НІКЕЛЬ

Фото авторки статті

«Мені 13-й минало»: шевченківський концерт у Кракові

Щороку на початку березня уся Україна і Об'єднання українців у Польщі одночасно святкують і поминають пам'ять великого українського художника, поета та борця за долю українців Тараса Шевченка. Доля поета була нелегкою та не позбавленою слави ще за життя, проте ні слава, ні гроші його не цікавили. Він мріяв лише про волю. Свою та всього українського народу, що рясно оспівував у своїх віршах та художніх творах.

У Кракові цього року урочистий шевченківський концерт, який організував краківський гурток ОУП, відбувся 13 березня в Палаці Кшиштофори, що є частиною Музею Кракова. Головною темою події стали дитинство та молодість Шевченка.

Тарас народився в козацькій родині, де велику увагу віддавали передачі української культури, силі пісні та народних оповідок. Ще з самого раннього дитинства він мріяв стати художником, був романтиком і проніс образ першої коханої жінки Оксани через всю свою творчість. У дев'ять років померла його матір, від жалоби по якій він не виликувався до кінця своїх днів. Матір заклала в нього мрію великої дружньої сім'ї, але мрія та не мала можливості справдитись. Кріпацтво не дало йому шансу вільно розпоряджатися долею, хоча сам він себе кріпаком ніколи не відчував. Проте інша дитяча мрія – стати художником – таки збулася. Тарас заплатив за це велику ціну, доклавши всіх своїх зусиль, зазнавши ув'язнень тощо, але досягши визнання художником ще за життя.

З розповіддю про дитинство під час концерту виступила доктор Анна Міхалко. Завершила вона свій виступ, цитуючи рядки поета «Є на світі доля, а хто її знає?» та наголосивши на важливості знайомства дітей із творчістю Шевченка. Адже саме зараз тисячі українських дітей осиротіли, втратили свої домівки та були незаконно вкрадені росією, так само, як і Тарас Григорович двісті років тому.

Від організаторки концерту Марти Левосюк-Олійник також прозвучала ця думка: «Такі концерти необхідно проводити, щоб більше українців згадали про поета та силу його слова. Особливо такі події потрібні для українських дітей, які ростуть за межами України. Для них це ще і можливість познайомитись та поспілкуватись з співвітчизниками, побачити, як нас багато та як ми дбаємо про культуру навіть далеко від України. Особливо важливо, щоб діти, які тікали від війни, та ті українські діти, що були народжені у Польщі, знайомились, разом вивчали нашу культуру, адже всі ми маємо гуртуватись та підтримувати одне одного, знати свою історію та своїх героїв, яким, наприклад, був Тарас Шевченко».

Дітей на заході дійсно було багато. Лише мистецький клуб «Вулик» та міжшкільний пункт навчання об'єднали більше тридцяти дітей для постановки п'єси «Мрії молодого Тараса».

Свої враження про цю постановку висловила відома українсько-польська бандуристка з унікальним голосом Зоряна Гжибовська: «Я дивлюсь на цих дітей і розумію, що в Україні немає шансу згинуть. Допоки наші діти настільки талановиті, настільки культурні та так дбають про українську культуру – до

ти Україна буде непереможною». На заході музикантка разом зі своїм чоловіком Артуром Гжибовським виконала романси «Нащо мені чорні брови», «Плач Ярославни» та «Молитва».

Одним з найчутливіших моментів концерту стала читка уривку з поеми «Катерина» Ксенією Вітек.

Треба зазначити, що на заході були присутні не лише українці, а також польські гості. Для них ведучі та виступаючі пояснювали наші традиції. Наприклад, під час виконання краківським хором «Осанна» пісень «Реве та стогне» та «Заповіт» українці вставали. Керівниця хору Олександра Михайленко пояснила, що до написання державного гімну України саме ці дві пісні використовувались українцями як гімни, тому під час їхнього виконання треба підводитися, віддаючи шану.

Закінчився концерт спільним виконанням усіма присутніми сучасного гімну України та закликом не лишати боротьби, як нам заповідав наш великий Кобзар та Пророк – Тарас Григорович Шевченко. ●

Якою була Україна кілька століть тому?

17 березня в Ратуші в Білостоці відбулося відкриття виставки «Україна перед віками».

Виставка, яка походить з колекції Археологічного музею в Кракові, презентує археологічні артефакти, знайдені випадково або під час розкопок, проведених із середини XIX століття до Другої світової війни. Експонати до Археологічного музею передали мешканці Волині, Галичини, Поділля та Київщини, а також краківські науковці, які здійснювали дослідження на цих територіях.

На виставці «Україна перед віками» представлено витвори, що репрезентують життя людей протягом шести тисячоліть. Зокрема, до колекції ввійшли предмети побуту, прикраси, зброя та кераміка, серед яких речі, що колись належали скіфам, сарматам, готам і половцям, а також багатство творів давньоруської культури, пізньосередньовічних і сучасних пам'яток.

16 квітня о 16:00 відбудеться кураторська екскурсія. Виставку «Україна перед віками» можна буде відвідати до 20 серпня в Ратуші в Білостоці за адресою Rynek Kościuszki 10.

Більше інформації на сайті Підляського музею в Білостоці (muzeum.bialystok.pl).

Подяки полякам і українцям у Польщі від Бригади ім. Марка Безручка

Фото – скріншот з відео

Нещодавно в нашому тижневику ми писали про військовослужбовців Окремої механізованої 110-ї бригади ЗСУ ім. генерала-хорунжого Марка Безручка, які сьогодні на передовій у Донецькій області захищають українську незалежність. Щоб підтримати воїнів, Об'єднання українців у Польщі та Фонд Uniters створили ініціативу, що допомагає забезпечити бійців цієї бригади спорядженням. Серед їхніх потреб – дрони, тепловізори, камуфляжна форма, генератори, зарядні пристрої для телефонів та акумуляторів, ліхтарики для шоломів, термобілизна тощо.

4 березня військовослужбовці бригади імені Безручка записали відеоподяку полякам і українцям у Польщі.

«Польща – один з наших провідних союзників у боротьбі з агресією імперської росії. Ми відчуваємо сильну підтримку президента Польщі та польських державних структур», – наголошують автори звернення, які згадують, що українські військові постійно проходять навчання в цій країні.

«Тільки нещодавно з таких навчань повернулась група наших бойових медиків», – розповідають бійці бригади.

У відеозверненні також ідеться про допомогу неурядових організацій в Польщі, що працюють з біженцями, та згадано про волонтерів, які від самого початку війни надають підтримку українським підрозділам. Бійці Окремої механізованої 110-ї бригади зазначають, що отримали аптечки та радіотехніку від дружніх фондів та на знак подяки, серед інших, згадують ініціативу українців з Польщі.

«Нещодавно ми дізналися, що Об'єднання українців у Польщі та Фонд Uniters річницю смерті покровителя нашої бригади, генерал-хорунжого Марка Безручка, відкрили збір коштів, щоб підтримати нас необхідним технічним оснащенням. Ми знаємо, що протягом року обидві організації вже внесли вагомий внесок у допомогу Україні», – наголошують члени бригади. Бійці щиро вітають цю ініціативу й сподіваються на подальшу плідну співпрацю.

«Закликаємо громадськість у Польщі підтримати акцію. Дякуємо вам!», – завершують своє відеозвернення бійці Збройних сил України.

Відео доступне на ютуб-каналі під заголовком «Podziękowanie Polakom i Ukraincom w Polsce». Свою подяку бійці виголосили українською мовою, але на відео також є субтитри з польським перекладом.

Ми вкотре закликаємо підтримати цю бригаду та просимо перерахувати гроші на рахунок Об'єднання українців у Польщі з приміткою Marko Bezruczko.

Związek Ukraińców w Polsce Zarząd Główny

ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

Konto PLN – PL 91 1160 2202 0000 0005 1892 0357

Konto EURO – PL 03 1160 2202 0000 0005 1909 3922

Konto USD – PL 56 1160 2202 0000 0005 1909 4617

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A.

ul. Stanisława Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Ансамбль з Команчі в Новому Санчі

Фото з фейсбук-сторінки гурту

27 лютого в Новому Санчі відбувся концерт «Сондецькі гарцери для України». Захід був мистецькою формою подяки волонтерам загону Об'єднання польських гарцерів цього містечка та людям, які з ним співпрацюють, за їхню допомогу Україні й українським біженцям. Одним із гуртів, який взяв участь у концерті, був ансамбль «Лем Ми» з Команчі.

«Ми б, звичайно, хотіли, щоб обставини нашої зустрічі були більш радісними. Ця річниця дуже сумна – в Україні гинуть за Батьківщину наші брати, наші сестри. Вони борються не тільки за свої кордони, а й за кордони Європи. Найбільше мені шкода тих, хто народився й мусив одразу піти з життя», – говорила Анна Мацко, керівниця гурту, а також голова гуртка ОУП у Команчі. Як зазначила українка, такі концерти та зустрічі важливі, оскільки свідчать про

підтримку українців з боку поляків. «Ви круті. За це вся Україна та українська меншина в Польщі вам дуже вдячні», – додала Анна Мацко.

Під час концерту гурт виконав українські патріотичні пісні минулого та сучасні. А розпочав свій виступ з відомої пісні-молитви «Боже, послухай благання!».

«Лем Ми» минулого року відзначив 10 років своєї діяльності. Його членами переважно є жителі Команчі, а диригенткою – Маріанна Яра зі Сянока. Разом з ансамблем у Новому Санчі на сцені виступила тринадцятирічна бандуристка з Тернополя Тетяна Сцібайло, яка від березня минулого року проживає з родиною в Сяноці.

Відео з концерту можна переглянути на ютуб-каналі гурту (Lem MY).

Зустріч з волонтеркою Ольгою Соляр у Перемишлі

17 лютого в Народному домі (НД) у Перемишлі відбулася зустріч з Ольгою Соляр. Це одна з найстійкіших волонтерів Перемишля, голова Фонду «Магія Карпат», що з початку війни в 2014 році допомагає на сході України. Деякі читачі тижневика знають волонтерку особисто.

Фото Павла Лози

Інші, можливо, дізналися про неї з нашої газети – про її діяльність ми вже писали в одному з номерів (інтерв'ю можна прочитати в № 34 «НС» від 21 серпня 2022 року).

Під час зустрічі в НД українка з Перемишля розповіла про досвід минулого року, про будні на передовій як простих мешканців прифронтових територій, так і солдатів. Голова організації «Магія Карпат» десь двічі на місяць їздить з транспортом до, як каже, «своїх хлопців». Перемишлянка вже передала добровольцям тактичні окуляри, тактичні рукавички, налікотники, наколінники, панамы, харчі, сухпайки, тепловізори, далекоміри, монокуляри, рації, спальні мішки, ноші, дефібрилятор, аптечки, турнікети, коптер, квадроцикл, медикаменти, одяг, взуття та багато іншого.

На фронті Ольга Соляр часто перебуває від кількох до кільканадцяти днів. Як вона сама каже, це для спостереження.

– Сидячи там, дивлюся, що працює на практиці, а що варто було б купити інше, краще. Завдяки спостереженням я знаю, що везти наступним транспортом, – зазначила голова Фонду «Магія Карпат».

Під час зустрічі присутні дізналися, як виглядає день людей, які щодня чують вибухи: що вони їдять, як відпочивають, як справляються зі стресом, чим займаються у вільний час, чи часто бачаться з родиною, де вмиваються або як відбирають зброю у ворога – тобто про все, що відбувається на передовій і прифронтових територіях. Завдяки фотозвіту, який волонтерка показала під час зустрічі, кожен міг на власні очі побачити обсяг допомоги та людей, яким її надано.

Ішлося також не лише про підтримку воїнів.

– Люди, які мешкають поблизу зони бойових дій і не мають родини, не можуть виїхати. Єдине, що вони можуть собі дозволити, це переїхати в інше покинуте село за де-

кілька кілометрів від їхнього місця проживання, – каже Ольга Соляр. За її словами, вони можуть розраховувати переважно на допомогу волонтерів і військових. Це ж стосується й бездомних тварин, які залишилися в селах – собак, котів, кіз, що часто приходять до окопів воїнів.

– Вони, як люди, потребують когось біля себе. Якщо ти на війні не сам, почувашся трошки безпечніше. Це ж відчують тварини, – пояснила волонтерка.

Вона подякувала всім за підтримку, зокрема фінансову, адже завдяки зібраним коштам Фонд може й надалі купувати необхідні речі та надавати допомогу. Вона також звернула увагу на залучення в допомогу наймолодших, як-от дітей українських шкіл у Польщі, які жертвують зібрані кошти або передають малюнки та листи бійцям.

– Повірте, ці подарунки від наших дітей, які я відвозила на передову, дуже зворушують солдатів. Вони досі висять на стінах кімнат, де перебувають хлопці, – розповіла Ольга Соляр.

Підтримати діяльність організації «Магія Карпат» можна, перерахувавши гроші на банківський рахунок:

PLN account: PL47 1240 2568 1111 0011 1177 6048

USD account: PL59 1240 2568 1787 0011 1183 3406

EUR account: PL32 1240 2568 1978 0011 1333 8512

Примітка в назві: Darowizna Pomoc Ukrainie/Donation to help Ukraine

Актуальні події з поїздок, інформацію про зібрану та передану військову допомогу можна знайти на фейсбук-сторінці Ольги Соляр (Olga Solarz).

Прямі потяги між Варшавою та Львовом

Україна збирається до кінця 2023-го збудувати європейські залізничні колії до кордону. Це дозволить з'єднати Варшаву та Львів прямими поїздами. Про це пише польське видання «Rzeczpospolita» та телеканал ТСН.

У повідомленні зазначено, що першу ділянку вже почали будувати. Лінії проведуть від Рави-Руської до Гребенного.

«Ми до кінця 2023 року продовжимо цю ділянку до Львова вздовж наявної широкої колії. У майбутньому це створить можливість курсування прямих поїздів Варшава–Львів без пересадок і змін шасі», – розповів Володимир Шемаєв, директор офісу міжнародних проєктів «Укрзалізниці».

В «Укрзалізниці» сподіваються, що такі зміни дозволять розвантажити дороги та збільшити кількість поїздок потягами.

У планах також побудувати нові шляхи з Кракова до Львова через Медику та від Дорогуська до Ковеля через Ягодин. Хоча так стандартна залізниця вийде лише на кілька десятків кілометрів углиб України, вона з'єднає європейську залізничну систему з важливими залізничними вузлами та пунктами перевалки вантажів.

«Ці ділянки для нас є найбільш актуальними, і ми не будемо зволікати з їхнім будівництвом. Ми завершуємо переговори з міжнародними фінансовими організаціями щодо коштів для цих інвестицій», – розповів Володимир Шемаєв.

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

Валерія ГУРЖИЙ

Фото з архіву героя статті

«Неопалимі»: як естетична медицина допомагає жертвам війни

Максим Туркевич

Війна повністю змінила кожного з нас. Більшість українців мають незліченну кількість шрамів на своїх серцях та душах, які їм нанесла та наносить війна. Окрім шрамів ментальних, є багато українців з шрамами фізичними, що були отримані внаслідок бойових дій, які тривають вже 9 років. Це стосується всіх: військових, волонтерів та цивільних.

Після повномасштабного вторгнення в Україні з'явився проєкт «Неопалимі», який надає естетичну медичну допомогу всім жертвам війни, які внаслідок неї отримали шрами та опіки. Також пацієнти можуть взяти участь у фотопроекті, мета якого показати, що будь-яке тіло – витвір мистецтва. Детальніше про «Неопалимих» «Нашому слову» розповів керівник проєкту Максим Туркевич.

– Коли проєкт був започаткований та що вас надихнуло на його створення?

– Перша ідея з'явилася ще навесні минулого року, коли ми зрозуміли, що така потреба існує. А у серпні вже почали у тестовому форматі запускати діяльність. Тоді взяли перших пацієнтів і почали тестувати протоколи. У листопаді запустились повноцінно зі стартовою географією – 9 областей. Останні кілька місяців активно працюємо та розвиваємося. У січні почали співпрацювати з Міністерством охорони здоров'я, а зараз працюємо у 14 областях – маємо 19 клінік по всій Україні. Загалом

«Неопалимі» є проєктом лікування опіків та рубців для людей, які постраждали внаслідок бойових дій в Україні, починаючи з 2014 року. Ідея проєкту виникла не в мене, а в мого батька, він – лікар і працює у сфері естетичної медицини.

– Наскільки я знаю, у вас декілька напрямів діяльності: естетична медицина та фотопроект?

– Мені складно назвати це окремим напрямком. Я б сказав, що це піднапрямок того, чим ми загалом займаємося. Ми працюємо з рубцями і опіками, з рубцевими деформаціями загалом. Надаємо допомогу лазерами, паралельно у цей процес підключаємо пластичних хірургів. Зараз ще розпочинаємо тісну співпрацю з іншим проєктом, який профільно займається пластичною хірургією, і будемо робити повний цикл лікування рубцевих уражень. Фотопроект йде фоном, бо ми у якийсь момент зрозуміли, що навіть після повного лікування рубці все одно нікуди не зникають, і ми робимо все можливе, аби вони візуально були максимально непомітними, набрали колір, схожий до кольору шкіри людини. Суспільству треба вчитися жити з тим, що велика кількість людей буде мати такого роду ураження. Тому ми й запустили цей проєкт, щоб умовно нормалізувати таким чином це явище в суспільстві.

– Наскільки важко шукати лікарів, фотографів для проєкту?

– Шукати їх не так важко, як могло б здатися. Коли є чітке розуміння, що і для чого ми робимо, то достатньо просто знайти людей, які мислять у цьому ж напрямку, і співпраця виходить ефективною та легкою.

– Ви зазначали, що для учасників проєкту лікування безоплатне. Хто є донором «Неопалимих» та скільки коштів вже вдалося залучити?

– Ми співпрацюємо з великою кількістю бізнесів, в тому числі з дистриб'юторськими виробничими компаніями в фармацевтичній ніші, які періодично надають нам препарати у форматі гуманітарної допомоги – розхідну частину, так би мовити. А безпосередній процес лікування, використання лазера і робота спеціаліста – це є власний внесок тих клінік, з якими ми співпрацюємо по всій Україні. Ми «закриваємо» витратну частину – препарати, а власний внесок клінік – це те, що вони надають лазери та спеціалістів. Щодо суми, то наразі ця цифра складає орієнтовно десь до 100 000 доларів, але не живими грошима, а препаратами та медикаментами для лікування пацієнтів.

– Скільки вже людей стали учасниками проєкту та отримали лікування?

– У нас ще немає пацієнтів, які закінчили повний цикл лікування, тому що воно триває в середньому від одного до півтора року. Станом на зараз у нас на лікуванні 83 пацієнти – вони або вже безпосередньо лікуються, або консультуються щодо його початку.

– У проєкті можуть брати участь військові, цивільні, волонтери?

– По суті участь брати можуть всі. Єдиний наш суворий критерій – це те, що людина отримала поранення безпосередньо внаслідок військових дій. Але іноді ми робимо виключення. Зараз є вірогідність, що у нас розпочне лікування дитина, яка отримала поранення не через військові дії, а в побутових умовах, але у неї батько з 2018 року на фронті, і ми вирішили зробити виключення.

Процес лікування

– Розкажіть про свою команду. Скільки людей працює у «Неопалимих» і які їхні задачі?

– Реалізацією проєкту займається організація, якою я керую – «Український волонтерський центр». У нас команда з 13 людей – це все молодь. Ми беремо на себе повністю адміністративно-операційну систему – все, що не є безпосередньо лікуванням – маркетинг, робота з медіа, ведення соціальних мереж, вся внутрішня діяльність, робота з базами даних, верифікація пацієнтів, комунікація з пацієнтами, узгодження графіків. Якщо коротко, то команда займається розв’язанням всіх питань до моменту, поки ми не передамо пацієнта особистому лікарю. Та навіть після цього ми продовжуємо підтримувати комунікацію з пацієнтом та лікарем. Також команда займається залученням додаткових ресурсів. Бо ті ресурси, з якими ми починали, поступово виснажуються, і зараз ми активно працюємо над тим, аби розширювати нашу діяльність, щоб забезпечувати сталість, бо ми працюємо трохи більше 4 місяців у повноцінному форматі, а розраховуємо, що проєкт буде тривати як мінімум до завершення війни та ще 2 роки після цього, а це доволі великий період часу.

– Як шукаєте людей для участі у проєкті? Чи це важко? І яким є ланцюжок дій, починаючи від пошуку пацієнта до початку його лікування?

– Пошук пацієнтів зараз пріоритетно відбувається через ЗМІ та соціальні мережі шляхом публікації інформації, роботи з телеканалами, онлайн-виданнями. Власне розповсюдження інформації про проєкт – що, ось, є можливість отримати таку допомогу. Зараз на перспективу розробляємо сценарій роботи з обласними, міськими закладами охорони здоров’я, аби побудувати ланцюжок скерування пацієнтів до нас. Все відбувається приблизно так: пацієнт заходить на веб-сайт, заповнює реєстраційну форму, вказує всі свої дані, прикріплює документацію, яка підтверджує отримання поранення та фотографію свого поранення, після цього з ним контактує менеджер, уточнює всі деталі, далі проводиться технічна перевірка, все це передається на верифікацію

медичній комісії, вона повідомляє, чи беремося ми за цей випадок з медичної точки зору, і після цього пацієнта передають лікарю в залежності від його географії, де йому буде зручніше проходити лікування.

– Ви казали, що людині інколи можуть відмовити у лікуванні. Про які випадки йдеться?

– Буває таке, що до нас звертаються люди, яким ми не можемо допомогти у межах цього проєкту пластичною хірургією чи лазером. Наприклад, людині треба робити реконструкцію ноги, що є терміновим, і до цієї реконструкції ми не можемо людині допомогти.

– Чи багато учасників проєкту погоджуються брати участь у фотопроєкті, чи є якісь психологічні бар’єри?

– Відверто, психологічних бар’єрів дуже багато. Якщо ми говоримо про публічні фото, тобто про наш фотопроєкт, то дуже багато людей відмовляються. Ми намагаємося переконати, що це важливо, але не наполягаємо. Дуже часті випадки, коли у людей є родичі, які не знають про травми. Є військові, у яких є родичі на тимчасово окупованих територіях. Є дуже великий перелік аргументів, коли ми не наполягаємо.

– Чи виникають труднощі під час роботи над проєктом. Якщо так, то які?

– Якихось конкретних проблем у нас не було. Єдине, що я можу сказати, – це те, що тема фізичної реабілітації жертв війни загалом складна. Не так багато людей в Україні цим займаються, а це дуже великий та складний напрямок. У нас досі не «закритий» запит на це. Ми мало не єдині в Україні, хто з приватної ініціативи працює у цьому напрямку. На всю Україну, на всі сфери медицини є менше десятка приватних ініціатив, які займаються фізичною реабілітацією жертв війни.

– Чи плануєте у майбутньому співпрацювати з лікарнями та лікарнями за кордоном?

– Так, плануємо. Йдеться як про обмін досвідом, так і про спільне лікування пацієнтів.

– Зараз часто подібні ініціативи росія атакує ботами в мережі чи намагається заблокувати сторінки. Чи було у вас щось подібне?

– Поки не було, але, можливо, все ще попереду. У мене є особиста місія, я мрію про те, щоб наш сайт потрапив під якісь російські санкції. Дуже цього б хотілося. Я вважаю, що якщо таке відбудеться, то я надрукую собі грамоту і поставлю її в рамку вдома. Я вважаю, що це визнання того, що ми все робимо правильно. ●

Допомогти проєкту можна за реквізитами:

UA693252680000026001139283001 – гривні

UA 873252680000026000139283002 – долари США

UA 433252680000026009139283003 – євро

UA 613252680000026008139283004 – злоті

Також для співпраці звертатися можна до керівника проєкту – Максима Туркевича за телефоном або у месенджерах +380669060614.

Анна ВІННИЦЬКА

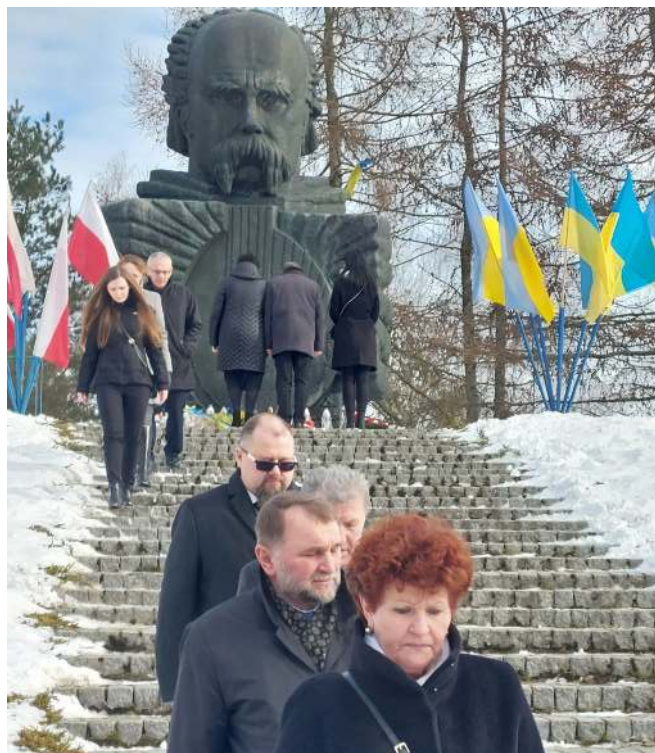
Фото авторки статті

«Борітеся – поборете, вам Бог помагає!»

12 березня в Білому Борі українці та запрошені гості відзначили 209-ту річницю з дня народження Тараса Шевченка. Подія мала особливий характер, оскільки позначена була війною – сьогодні слова Тараса Шевченка також є зброєю та надихають українців і в тилу, й на передовій.

– На жаль, зараз в Україні багато фронтів. Найбільш кривавий на сході України, де тривають важкі бої та летять кров як ворогів, так і наших воїнів. Ми маємо ще волонтерський фронт, який розгорнуто і в Україні, й у всьому світі. Сьогодні ж ми зустрічаємося на культурному фронті України, під час якого матимемо змогу почути також твори, які виникли під час війни. Саме ось цей культурний фронт ми можемо втілювати на чужині, щоб зберегти свою ідентичність, щоб бути собою та мати можливість творити нові надбання. І нарешті, щоб дочекатися того моменту, коли завершиться війна, – говорив під час концерту Володимир Філь, голова білобінського гуртка ОУП, співорганізатор святкувань. Крім того, організаторами шевченківських святкувань виступали українські початкова школа та ліцей.

Шевченкові слова «Борітеся – поборете, вам Бог помагає!», які стали гаслом зустрічі, можна було почути чи не від кожного виконавця, а все для того, щоб здійснились інші слова Тараса Шевченка, що написані на пам'ятнику Кобзаря, до якого було покладено квіти: «І на оновленій землі врага не буде, супостата, а буде син, і буде мати, і будуть люде на землі». «Заповіт. Як умру, то поховайте...» у виконанні хору греко-католицької парафії під диригуванням Ярослава Мица ще більше переконав учасників, що нині в поезії Тараса Шевченка можна побачити кожного безстрашного воїна, який віддає своє життя за свободу України.

Відзначення розпочалося хвилиною мовчання за всіх загиблих у війні, а також за Ірину Дрозд – колишню директорку початкової школи, яка понад 40 років була співорганізаторкою та учасницею культурних подій у Білому Борі. А згодом на сцені з'явилися учні початкової школи та ліцею, виступи яких – спів, декламація та танці – були виконані на високому рівні. Театральні групи, котрі підготувала Наталія Салань, музичні колективи Галини Томич та танцювальний ансамбль під керівництвом Володимира Гудова справді вражали своїм виконанням.

Зараз білобінські учні можуть влаштувати не один концерт, оскільки в школі працюють над всестороннім розвитком дітей. Двома днями раніше тут було організовано День відкритих дверей, на який прибули також учні з пункту навчання української мови в Лемборку та з початкових шкіл у Білому Борі й Джонові. Під час Дня відкритих дверей було проведено конкурси, пов'язані з творчістю Кобзаря, в чотирьох номінаціях: співана поезія, авторська поезія, вікторина та образотворче мистецтво. Переможцям було вручено нагороди саме під час шевченківського концерту.

Павло ЛОЗА

Фото з фейсбук-сторінки Посольства України

Шевченкова річниця у Варшаві

9 березня під пам'ятником Тарасові Шевченку у Варшаві дипломати Посольства України спільно з представниками української громади, учнями українських шкіл та керівництвом ділянки Мокотів вшанували пам'ять Кобзаря у 209-ту річницю його народження.

«Сьогодні відзначаємо день народження нашого великого поета, пророка, кобзаря Тараса Шевченка. На жаль, Україна сьогодні у вогні. Але також слова митця говорять про це, що Україна переможе. Всі ми знаємо ці рядки „Наша дума, наша пісня не вмре, не загине. От де

люди наша слава, слава Україні!», – сказав біля пам'ятника посол України Василь Зварич та щиро подякував полякам за підтримку українців.

Виступив також Кшиштоф Сколімовський, заступник очільника варшавської ділянки Мокотів: «Сьогодні доля покладає на вас тягар відповідальності. Наше завдання полягає в тому, щоб підтримувати вас». Він наголосив, що за кілька років поляки та українці зможуть впевнено сказати, що вони разом збудували кращий світ.

Присутні на відзначенні поклали квіти до пам'ятника. Також біля монументу прозвучали Шевченкові вірші й державний гімн України. ●

У цій події також узяв участь соліст Павло Табаков зі Львова, який розіграв публіку піснями, створеними після початку повномасштабної війни, народними та на слова Василя Стуса й Володимира Івасюка. Із солістом виступили його донька Анастасія та її подружка Софійка. Обидві дівчинки є солістками у Творчій школі Павла Табакова, яка існує вже п'ять років. Там діти вчать вокалу, хореографії та акторської майстерності. Публіка долучилась до співу виконавця, а пісні на слова Володимира Івасюка чи «Червону калину» співав уже весь зал. Як сказав сам артист: «Було з перцем!»

Шевченківські святкування відвідав почесний консул України у Щеціні Генрик Колодій, бургомістр Білого Бору Павел Міколаєвський, голова міської ради Влодзімеж

Шидивар, представниця білобоського Центру культури та рекреації Наталія Вальчак, парох греко-католицької парафії в Білому Борі о. Маріуш Дмитерко та сотрудинок цієї ж парафії о. Богдан Ільницький, парох римо-католицької парафії в Білому Борі кс. Пйотр Фліс, парох греко-католицької парафії в М'ястку о. Василь Мельникович та с. Меланія Кузьо, учителька релігії в білобоській школі. Саме с. Меланія передала учням початкової школи прапор, який з передової для учнів українських шкіл надіслали наші солдати на знак подяки за надану допомогу. Учні під керівництвом Ольги Сатурн-Дуди виготовили понад 500 окопних свічок, котрі було відправлено на фронт. До свічок учні долучили також листи для воїнів ЗСУ. А все задля Перемоги! ●

Павло ЛОЗА

Фото автора статті

Вшанування жертв Павлокоми

– Цього року, крім загиблих жертв Павлокоми, ми згадуємо тих, хто з 2014 року загинув за наш мир і нашу волю. За те, щоб ми могли бути разом і молитися під небом, над яким немає війни, – зазначила 4 березня у Павлокомі Тетяна Наконечна, представниця Перемиського відділу ОУП, організатора відзначень.

Вони відбулись на кладовищі-меморіалі. Як і кожного року, віче з нагоди вшанування пам'яті жертв було організовано на початку березня. 1–3 березня 1945 року члени нерозформованих підрозділів Армії Крайової вбили 366 мирних жителів Павлокоми. Меморіал пам'яті було відкрито в травні 2006 року за участі президентів Польщі та України – Леха Качинського та Віктора Ющенка.

– Щороку ми збираємось у селі Павлокома, щоб у думках схилити голови та вклонитися пам'яті українських і польських жертв конфлікту між двома народами в 1939–1947 роках, – сказала Малгожата Майка-Онишкевич, уповноважена підкарпатського воєводи в справах національних та етнічних меншин, яка зачитала лист від нього.

– Між нашими народами були різні моменти. Нас неодноразово намагалися посварити. Зважаючи на агресію росії проти України, ми ще більше розуміємо, що напруженість у стосунках не на користь ні Польщі, ні Україні. Наші країни заплатили дуже високу ціну за відсутність згоди – пролилася кров, – наголосила уповноважена воєводи. Серед представників влади Підкарпатського воєводства на панахиді, яку біля пам'ятника очолили чотири греко-католицькі священники, був також Вальдемар Шумні, представник канцелярії Управління маршалка Підкарпатського воєводства.

Прибула й делегація з України. Серед гостей, які приїхали помолитися, покласти вінки та запалити свічки біля могили жертв цієї трагедії, були Святослав Шеремета, секретар Державної міжвідомчої комісії у справах увічнення пам'яті учасників АТО та політичних репресій, депутатка Львівської обласної ради та голова Товариства «Надсяння» Соломія Риботицька. Також приїхали представники Товариства «Любачівщина», хор «Надсяння», ансамбль із Завадова та делегація з Яворова.

Традиційно було багато й перемишлян, зокрема представник почесного консула України в Перемишлі Олександра Бачика, колишній директор «шашкевичівки» Юліан Бак та Мирослав Сидор, які доклали багато зусиль для проведення щорічних вшанувань жертв Павлокоми.

– Ми зібрались тут для того, щоб такі події не повторювалися. І я переконаний, що вони не повторяться, бо має відбутися історичний діалог, діалог за правду. І він дійсно відбудеться для того, щоб майбутнє України, Польщі та Європи було мирним, – наголосив Святослав Шеремета, який подякував представникам польської влади за допомогу.

Виступили й інші гості, зокрема голова Товариства «Надсяння» Соломія Риботицька, а також Леся Федак родом із села Павлокома, якій 3 березня 1945 р. було 2 роки.

– Мене тітка взяла на руки, щоб врятувати. Ми були у церкві. Мама на руках тримала старшу сестру. Мама була тоді вагітна. Усіх вимордували, а жінок вивели за ліс і сказали: «Ідіть за Збруч – там ваша Україна», – згадувала колишня жителька села.

Серед 366 загиблих, чії імена написано на пам'ятнику, є її дідусь, бабуся, тато та брат, якому на той час було 10 років.

– Нащадки жертв Павлокоми живуть сьогодні у Львові та інших містах і селах Львівщини. Вони старші за мене. Я лишилась одна, хто ще в силі приїхати до нашого села, – зазначила пані Леся.

Серед теперішніх мешканців села, які взяли участь у панахиді, була Данута Радонь – дружина Діонізія Радоня, який з 1946 року піклувався про могили убитих жителів Павлокоми. Часом через це в нього були «неприємності»: серед іншого невідомі спалили йому стодолу.

Після відзначень у Павлокомі присутні вирушили до церкви у Явірнику-Руському, де було охрещено о. Михайла Вербицького, творця музики до гімну України. ●

Нія НІКЕЛЬ

Довідник для українських підприємців у Польщі

Людмила Гуляєва, українська викладачка, фандрейзерка, менеджерка та активістка з України у співавторстві створила спеціальний довідник з можливостями для підприємців у Польщі.

У 2022 році за офіційною статистикою податкової служби Польщі було зареєстровано більше 12000 фізичних осіб підприємців (ФОП) – українців у Польщі. Це рекорд за всі минулі роки, але причина такого зросту, на жаль, зовсім не бажання економічного досвіду, а вимушена міграція великої кількості бізнесів. Однак економісти прогнозують закриття більшої половини цих ФОП вже у 2023 році через втрату управління над бізнесом, провальні для польського ринку бізнес-ідеї та вигорання.

Важливо згадати, що станом на кінець 2022 року українці сплатили податків втричі більше, ніж Польща витратила на підтримку біженців. Тому і українцям, і полякам вигідно, щоб українські бізнеси не закривались і процвітали. Саме з цією думкою Людмила Гуляєва та її колега Войцех Дурановський створили довідник «Екосистема підтримки українського підприємництва та стартапів у Польщі: добірка можливостей».

Довідник складається з 74 сторінок та розглядає такі питання:

- ✓ список регіональних та національних інституцій, які надають підтримку підприємництву,
- ✓ польські та європейські інформаційні бізнес-портали,
- ✓ грантові та консультаційні програми,
- ✓ освітні програми для бізнесменів,
- ✓ кредитна та пільгова підтримка компаній,

- ✓ експорт та супутні можливості,
- ✓ акселератори, інкубатори та інші можливості для стартапів,
- ✓ «бізнес-яголи»,
- ✓ краудфандингові платформи,
- ✓ соціальне підприємництво,
- ✓ добірка матеріалів про старт бізнесу у Польщі.

За думкою авторів, після вивчення цього довідника у читачів не має лишитись жодних питань щодо того, як відкрити бізнес у Польщі, вести його легально, бути готовим до всіх перевірок, отримувати фінансування та прибутку, вчасно та правильно сплачувати податки тощо. Для підготовки довідника автори обробили та проаналізували 179 джерел корисної інформації для підприємців, що працюють або збираються працювати у Польщі. Тут наведена коротка характеристика та посилання на веб-сайти інститутів та ініціатив, що формують екосистему підприємництва у польській економіці: спеціалізовані органи влади та організації, проекти, податкові пільги, ініціативи підтримки експорту. Наведена інформація про аналітичні та інформаційні портали, де підприємці знайдуть корисну для розвитку власної справи інформацію про розвиток польської економіки, поради щодо відкриття бізнесу в Польщі тощо. ●

Переглянути довідник українською мовою можна за посиланням: cutt.ly/49vb8bY. Польською мовою – cutt.ly/i9vmycS.

«Два кольори» – новий український магазин в Кракові

5 березня на вулиці Славковській 19 (Sławkowska 19) – навпроти відомої в місті української кав'ярні-книгарні NIC – відкрився магазин українських товарів та сувенірів «Два кольори». В ньому засновники зібрали як традиційні речі, так і сучасні товари для подарунків, життя та декору. Головна ідея магазину – дати можливість іноземцям, яких у Кракові багато, доторкнутись до сучасної української культури, а українцям, які за власною волею чи вимушено перебувають у Кракові, дати змогу купити щось рідне. Серед асортименту можна зустріти скульптури від українських митців, підсвічники, виконані у формі петриківського розпису, п'яльця з вишивкою для оздоблення стін, худі та футболки з патріотичними принтами, соєві свічки, які при розпалюванні світяться фразою Stand with Ukraine, та багато іншого. Власники визнають, що ще не встигли знайти саме ті вишиванки, якими хотілось би пишатися, тому шукають майстрів, готових до співпраці. Крім традиційного магазину засновники планують зробити щось на кшталт клубу українських майстрів, які б могли приносити свої вироби для продажу. Загалом у крамниці представлено більше 50 найменувань товарів та сувенірів, зроблених в Україні або українськими майстрами. ●

Фото надане магазином

Марина ОДНОРОГ

Фото з архіву героїні статті

«Є речі про воєнну поезію, які я зрозуміла лише тоді, коли побачила у вікні винищувач»

Дарина Гладун – українська поетка, перформерка, дослідниця та перекладачка. Минулого року у видавництві Biblioteki Śląskiej вийшла її білінгвальна книга українською з польським перекладом Януша Радванського «Радіо „Війна“». Це єдина зі збірок Дарини, яка спочатку вийшла в Польщі. Ми поговорили з авторкою про нову збірку поезій, її евакуацію з Бучі, увагу до українських поетів за кордоном та літературу під час війни.

Про війну як поштовх до видання книги

Збірка поезій «Радіо „Війна“» до повномасштабної війни повинна була мати зовсім інший вигляд. Вона планувалась як польський переклад книги «Із тіні красивих червоних хлопчиків» і без воєнного контексту, але це були лише домовленості без конкретики. Проте після 24 лютого 2022 року багато чого змінилось. Перекладач книги Януш Радванський був першим, хто написав Дарині Гладун 24 лютого вранці і запросив приїхати до нього в Краків, а видавництво Biblioteki Śląskiej вирішило фінан-

сово вкластись в книгу та заплатити авторці гонорар, що було для Дарини великою підтримкою.

Активна робота над книгою розпочалась на початку березня, а наприкінці квітня був готовий повний корпус текстів, після чого вони дещо переписувались авторкою.

Значний вплив на написання поезій мала війна, досвід емігрантки та те, що в квартирі Дарини з чоловіком були російські окупанти. На щастя, подружжя покинуло Бучу 24 лютого та не потрапили в окупацію.

– 24 лютого ми з Лесиком вийшли з Бучі, у нас не було свого транспорту. План дій у нас був такий: поїхати в Хмельницький, бо в мене там живуть батьки – тобто Лесик мене заводить, а сам повертається в Житомир до бабусі. Ми понад добу добиралися до Хмельницького, змогли сісти, мабуть, на останню електричку з Бучі в напрямку Житомирської області і доїхали до станції Тетерів, потім пройшли залізницею, потім ще дуже довго йшли і дійшли до села в Житомирській області, де хлопець з місцевої тероборони прийняв нас у себе. Наступного дня ми змінили 5 машин, які нас підвозили. Згодом почались повітряні тривоги в Хмельницькому, і мене батьки відправили в Польщу до Януша. Я дуже добре пам'ятаю потяг для біженців, 28 годин на кордоні, сніг, переповнені вагони, – згадує поетка.

28 лютого Дарина приїхала до свого перекладача Януша Радванського, який знайшов дівчині тимчасове житло в Кракові, де вона провела декілька тижнів, а згодом поїхала в Потсдамський університет на стипендіальне навчання.

У Кракові в стресовому стані написалися лише один чи два вірші, активно до поезії Дарина повернулася вже у Берліні. Хоча за цей час її вірші, які поетка публікувала у Фейсбуці, переклали 25 мовами.

Дуже сильним та своєрідним пророцтвом став текст, написаний 21 лютого, під назвою «Війна не почнеться завтра». Війна ж почалась 24 лютого.

Тексти як терапія

Деякі тексти стали для Дарини Гладун своєрідною самотерапією та можливістю прожити травматичний досвід і поділитись з ним світом:

– В мене є тексти про російських солдатів, що були реально терапією. Перший «Без дому» я написала тоді, коли знала, що в нашому будинку були окупанти, що двері всіх квартир, де люди евакуювались – а виїхали майже всі з будинку – вирізані, а все розграбоване. Коли я про це дізналася, хоча й не мала візуального уявлення, а лише два рядки слів у телефоні, які передали через знайомих знайомих, ось тоді про це написала. Я мала розграбовану квартиру в Бучі і на новину, що російські солдати з Білорусі відправляють додому награбоване, я відреагувала текстом.

Дарина розповідає, що спроби переосмислення того, що відбувається, почалися в квітні. В перший місяць повномасштабного вторгнення письмо було більш терапевтичним, як осмислення нового досвіду біженства і війни. В певний момент для неї це стало й переосмисленням власної родинної історії, адже її бабуся народилась в евакуації.

– Я ніколи не думала про неї і про свою прабабусю як про біженку. Хоча бабуся народилася в Казахстані. І коли

я почала переосмислювати досвід, з яким зіткнулася моя прабабуся в час війни, і досвід, з яким стикаюся я, мене тоді дуже «накрило», бо ніби моя покійна прабабуся розповідала мені те, що я сама пережила. Про ці потяги, якими вона добиралась. Щоправда, у неї то були товарняки, а в мене була електричка, така звичайна з дерев'яними лавами. От тоді я переосмислила цю частину родинної історії.

Зараз я також «сиджу» в історії моєї родини в часи Другої світової і починаю в ній нормально розбиратися, – ділиться Дарина.

Поетка зазначає, що зараз соцмережі дуже важливі для швидкої комунікації та осмислення прожитого досвіду, адже її поезію у Фейсбуці почала читати мама та люди, які взагалі дуже далекі від літературного процесу і книгу востаннє могли читати 10 років тому.

– Я отримала багато реакцій. Окремі мої знайомі писали, що вони прочитали мої тексти і їм стало легше говорити про те, що вони переживають, і вони почали осмислювати свій досвід, проговорювати його. Зараз ми активно, зокрема через соцмережі, розвиваємо нові способи говорити про війну і проговорювати наші травми. Тут це простіше, тому що в нас не буде якогось нового нарративу, який спустять згори, і ми в це повіримо, бо ми знаємо про множину досвідів, і кожен досвід треба проговорити, до нього потрібно обрати якісь слова, лексику, форму, і ми це всі пропрацюємо. Я думаю, що зараз всі поети, письменники, журналісти шукають ці слова, якими ми говоримо про війну, – розповідає Дарина.

Пташка, яка прилітає на підвіконня: структура книги

Книга «Радіо „Війна“» не поділена на розділи, але тут є пташка, яка прилітає на підвіконня і щось говорить. За словами авторки книги, ідея у неї була ще до 24 лютого. Пташка – це радіотранслятор, який розповідає про те, що почула вчора, сьогодні, завтра.

Вона прилітає, розкриває дзьоба і лунає сигнал повітряної тривоги – і там, якщо дивитися за пташкою, є п'ять віршів, які відтворюють процес становлення української державності. Починається все з мітингів за незалежність, потім ухвалення незалежності, потім йде конституційна ніч і ухвалення конституції України, потім лунає сигнал повітряної тривоги і війна. Пташка певним чином спрямовує наступні тексти, вона ніби перемикається між часом, але точніше між якимись акцентами, які хотіла поставити авторка в цій частині книги.

Сама книга виглядає досить графічною, це особливий стиль Дарини Гладун – її поезія завжди перформативна. Тому тут можна знайти нотний стан, позивні українського радіо чи гімн України. Дарина розповідає, що на неї дуже сильно вплинуло українське радіо, коли вона росла. Але тема радіо наздогнала її і в Хмельницькому під час війни, коли на центральній вулиці міста по радіо звучали звернення президента Володимира Зеленського.

– Я в цей момент зрозуміла, що в чомусь Друга світова війна і сучасна війна дуже подібні саме цим моментом комунікації, бо ти від радіо ніде не сховаєшся, – розповідає Дарина.

Аналізуючи поезію, яка писалась під час повномасштабної війни і ввійшла до збірки, Дарина ділить її на ту,

яка писалась в кінці лютого чи на початку березня, – в ній менше фігур, вона жорсткіша і з прямими фактами, і на ту, що писалась пізніше, – чим в стабільнішому просторі знаходилась поетка, тим поезія ставала схожою на те, що вона писала до 24 лютого.

– Я помітила, що в мене посилилась потреба каталогізувати те, що є. Очевидно, це пов'язано з тим, що маюродери обікрали моє житло, і я вирішила це записати. Ось цієї каталогізації стало дуже багато в моїх текстах, саме її я потім дуже сильно редагувала. Бо переписати насправді хочеться абсолютно все. Каталогізувати все, що є в цій кімнаті, на цьому столі, записати всі імена, всіх людей, запам'ятати абсолютно все. Ось це відчуття втрати, того, що все, що я знала, все, до чого я звикла, може зникнути в один день. Ось це відчуття спонукає робити перепис світу, архівувати світ відразу, – ділиться Дарина.

Інша частина творів – це поезія передчуття війни. Дарина, як і багато хто з українців, не мала воєнного досвіду з 2014 року до 24 лютого, незважаючи на те, що була на сході України: в Северодонецьку, Лисичанську, Маріуполі, але тоді було безпечно. Все, що вона бачила, – наслідки, тому і поезія була досить відстороненою.

– Все зараз здається надто витонченим. Раніше мені здавалось, що люди, в яких є безпосередньо воєнний досвід, пишуть дуже прямо, і я не розуміла чому. Після 24 лютого мені стало зрозуміло. Є якісь речі про воєнну поезію, які я зрозуміла лише тоді, коли побачила у вікні винищувач або стовп диму над Гостомельським аеропортом, – говорить Дарина.

Книгу «Радіо „Війна“» варто читати і слухати, адже сприймається це дуже по-різному. Наприклад, в текстах можна побачити своєрідне цензурування, блекауті, замальовані чорним слова.

– Коли ти дивишся на сторінку, то бачиш, що тут чогось бракує, попрацювала цензура. Ось цей момент цензурування і самоцензурування я зберегла. Тому що в час війни ти все рівно не можеш відкрито висловлюватись, наприклад, критикувати владу чи говорити де ти. На мене це дуже сильно тиснуло. Хто де – перші тижні, місяці ніхто нікому не говорив, навіть ті, хто виїхали за кордон. Тому що це було дуже табуйовано, – згадує поетка.

Про відповідальність митців

Українські митці під час війни стали ще одним сильним голосом України за кордоном. Якщо для українців їхні тексти – підтримуючі та терапевтичні, то, завдяки перекладам, для іноземної аудиторії – це ретрансляція того, що відбувається в країні. Тому слово – це відповідальність, і Дарина говорить, що дуже уважно ставиться до того, що публікує:

– Мені здається, що ця відповідальність посилюється, і так чи інакше її відчувають усі. Я спілкувалась особисто з деякими авторами і знаю, що це є не тільки у мене. Ось це намагання якомога делікатніше говорити про Україну. Це у багатьох зараз. Бо ми всі розуміємо, що дуже залежні від медійності та медійного образу, який ми маємо підтримувати. Хто нас читає, хто підтримує за кордоном? Це часто інтелектуали, лідери думок. І якщо на тебе підписаний, наприклад, лідер думок Литви, то ти маєш більшу відповідальність того, що ти транслюєш. Це така непроговорена солідарність. ●

Історичний календар

БЕРЕЗЕНЬ

Підготувала Олена ГУМЕНЮК

9 березня 1930 р. у Харкові (в приміщенні оперного театру) розпочався суд у вигаданій радянськими спецслужбами справі Спілки визволення України. На лаві підсудних опинилося 45 осіб: 2 академіки, 15 професорів, викладачі, вчителі, лікарі, кооператори, священники, письменники, студенти. Це були представники української інтелігенції, зокрема: міністр закордонних справ УНР – Андрій Ніковський, прем'єр-міністр УНР Володимир Чехівський, вчені, академіки Михайло Слабченко та Сергій Єфремов. Останньому інкримінували заснування та керівництво «контрреволюційною організацією, яка мала на меті повалення радянської влади в Україні шляхом збройного повстання за допомогою іноземних держав». У театральній залі сиділи глядачі, оскільки процес був відкритим та показовим. «Нам треба українську інтелігенцію поставити на коліна, – говорив на допитах слідчий Соломон Брук, – це наше завдання – і воно буде виконане; кого не поставимо – перестріляємо!»

17 березня 1917 р. на скликаних у Києві зборах представників політичних, громадських, культурних та професійних організацій проголошено утворення Української Центральної Ради. Як повідомляла «Киевская мысль» у номері за 18 березня: «Вчора відбулося досить багатолюдне зібрання членів різних українських організацій. На цих зборах всі організації об'єдналися і увійшли до складу комітету „Центральна Рада“... До Києва очікується приїзд відомого українського громадського діяча проф. М. С. Грушевського, висланого в адміністративному порядку до Симбірська з меж Київського військового округу. Вжито заходів до звільнення греко-католицького митрополита Шептицького, а також до повернення з далекого Сибіру в Росію всіх українців-галичан. Відновлюється закрите адміністрацією українське товариство „Просвіта“».

18 березня 1896 р. у Києві народилася Надія Суровцова (1896–1985), журналістка, перекладачка, історикinja, громадська діячка, працювала в уряді УНР, Української Держави Павла Скоропадського та радянському, жертва сталінських репресій.

Під час Української революції 1917–1921 рр. Надія Суровцова працювала в департаменті іноземних зв'язків, особисто була знайома із Михайлом Грушевським та Володимиром Винниченком. У грудні 1918 р. у складі української дипломатичної місії виїхала до Австрії. Перебуваючи в еміграції, закінчила філософський факультет Віденського університету, захистила дисертацію «Богдан Хмельницький та ідея української державності» й здобула науковий ступінь докторки філософії. Брала активну

участь у роботі Міжнародної жіночої Ліги миру і свободи, конгресів у Відні, Дрездені, Гаазі, Амстердамі, Парижі, Вашингтоні.

В першій половині 1920-х років вступає до комуністичної партії Австрії. Вона мріє повернутися на батьківщину, нарешті 1925-го їй це вдається. В Україні повним ходом йшла українізація і Надія Суровцова – переконана націонал-комуністка – щиро вірила у перспективи існування комуністичної України. «Я без краю тужила за Україною...», – писала вона у „Спогадах“. – Ми згадували вечорами Умань. Адже там у мене лишалися батьки... Проте раніш, як остаточно вирішити їхати на Україну, я мала ще серйозну розмову з Йоффе (повноважний представник СРСР в Австрії). Я спитала його щирої думки, чи потрібні на Україні такі люди, як я. І одержала переконливу відповідь... Мій боже, як мало користі встигла я принести за ті два роки, що пробула на волі до свого арешту!.. Йоффе помилився, але не встиг дізнатися про мій кінець, бо сам кінчив самогубством».

Фото з Вікіпедії

Вона їде до Москви, де зустрічається з Розою Люксембург. Потім – до Харкова, де працює в уряді. Суровцова аналізувала іноземну пресу для вищого керівництва. 1927-го чекісти запропонували їй «плідну співпрацю», яка б полягала у доносах на українських високопосадовців. Надія Суровцова відмовилася. Відтак на неї сфабрикували справу, звинувативши у шпигунській діяльності. В ув'язненні вона провела п'ять років. Потім було звільнення і знову арешт, і так декілька разів аж до 1954-го. «Мене звільнили, нарешті, від заслання і зняли судимість, і маю документи і право писати „несудима“. Легко сказати, так? А 27 років життя?»

20 березня 1918 р. згідно постанови Ради народних міністрів УНР розпочалося формування Окремого корпусу кордонної охорони.

Окремий корпус кордонної охорони був військовим з'єднанням УНР, особовий склад якого мав військові чини. На нього покладалися організація охорони кордонів («шляхом виставлення спеціальних постів»), контроль за переміщенням осіб, затримання дезертирів і навіть функції карантинної служби.

20 березня 1918 р. Рада народних міністрів призначила отаманом корпусу полковника Володимира Желіхов-

Фото з сайту dpsu.gov.ua

ського, а 23 березня було затверджено статут. Корпус мав налічувати не більше 16 бригад кордонної охорони і підпорядковуватися Міністерству фінансів. Згодом сплановано формування 9 бригад кордонної охорони та однієї навчальної. Однак через брак кадрів та постійні реформування процес рухався вкрай повільно. Тим не менш, бригади діяли і з квітня-травня 1918-го несли службу на українських кордонах. Корпус був розформований разом із іншими підрозділами Армії УНР у 1921 р. Окремий корпус кордонної охорони вважається попередником Державної прикордонної служби України.

22 березня 1917 р. відбулося перше запропоноване засідання Центральної Ради (ЦР). На ньому розглядалися переважно організаційні та кадрові питання. Серед ухвал: «в свій час реквізувати бувший царський палац, а поки що домагатись, щоб ЦР передано Педагогічний музей», «друкувати в газетах всі відозви», «просити прискорити видавання часописів», «посилати телеграми-інформації в Телеграфне агентство».

Крім того, задоволено прохання Дмитра Дорошенка про звільнення його від обов'язків другого заступника голови (нового передбачено обрати наступного дня). Також вирішено замовити печатку Центральної Ради, що «доручається п. Скрипникові».

Останній пункт протоколу засідання стосувався Михайла Грушевського: «Внесено запитання, чи оповіщено п. Грушевського, що його обрано головою ЦР; відповідь – оповіщено. Збори закінчуються».

Того ж дня підготовлено першу відозву Центральної Ради «До українського народу»: «Впали вікові пута. Прийшла воля всьому пригніченому людові, всім поневоленим націям росії... Уперше, Український тридцятип'ятимільйонний народ, ти будеш мати змогу сам за себе сказати, хто ти і як хочеш жити, як окрема нація. З цього часу в дружній сім'ї вільних народів могутньою рукою зачнеш сам собі кувати кращу долю. Впав царський уряд, а Тимчасовий оголосив, що незабаром скли-

че Установчі збори... До того ж часу ми закликаємо спокійно, але рішуче домагатися від нового уряду всіх прав, які тобі природно належать і які ти повинен мати, великий народ, сам хазяїн на українській землі...»

27 березня 1911 р. в с. Великі Гнилиці Підволочиського повіту на Тернопільщині народився Михайло Сорока (1911–1971) – громадський і політичний діяч, багаторічний політв'язень радянських концтаборів, один із організаторів руху опору політичних в'язнів ГУЛАГу.

Навчався в Тернопільській гімназії, де став членом Пласту, а згодом – Організації українських націоналістів (ОУН). Від 1927 року навчався в українській гімназії у Ржевниці (Чехословаччина), а згодом на факультеті архітектури Празької політехніки, де здобув освіту інженера-архітектора.

Фото з сайту uinpr.gov.ua

У 1940 р. за причетність до ОУН заарештований радянською владою та засуджений на 8 років таборів ГУЛАГу. У 1947 р. на Воркуті Сорока створив підпільну організацію «ОУН-Північ», яка боролася за права політичних в'язнів. Після закінчення терміну ув'язнення у 1948 р. був звільнений. Поїхав до Львова, але через два місяці за завданням ОУН повернувся на Воркуту, влаштувався вільнонаймним топографом і продовжував організовувати підпільну боротьбу в таборах. 1949-го Сорока повернувся до Львова. Того ж року його заарештували радянські спецслужби й без суду та слідства відправили на заслання до Красноярського краю. У 1952-му в Сиктивкарі Сорока засудили за створення організації «ОУН-Північ» до смертної кари, яку згодом замінили на 25 років ув'язнення.

У всіх місцях заслання Михайло Сорока організовував політв'язнів, налагоджував культурно-освітню діяльність. Через це його майже через кожні 2–3 місяці переводили в інший табір. 1954-го він став одним із організаторів Кенгірського повстання політв'язнів (Каззахстан).

28 березня 1918 р. у місті Катеринослав (нині – Дніпро) розпочало свою роботу Українське телеграфне агентство – попередник сучасного державного інформагентства України «Укрінформ».

Першим його очолив Дмитро Донцов. Агентству швидко вдалося налагодити свою мережу у найбільших містах України. В українських та закордонних філіях Агентства працювали постійні або тимчасові кореспонденти та агенти, які мали не тільки збирати, а й поширювати інформацію. Згодом УТА перейменували на Українське державне телеграфне агентство, а за часів Тимчасового робітничо-селянського уряду радянської України замість УкТа у Києві створили Бюро Українського друку, яке і перейняло на себе основні функції державного інформагентства. Протягом наступних десятиліть інформагентство під різними назвами продовжувало роботу. А 24 серпня 1991 р. саме «Укрінформ» першим повідомило про проголошення України незалежною державою. ●

Павло ЛОЗА

Фото з архіву ОЛ

Лемки з допомогою України

Об'єднання лемків (ОЛ) відправило в Україну три буси та три легкові автомобілі з найнеобхіднішою допомогою – це дані тільки з першого тижня російської агресії в Україні. Як допомога виглядала упродовж усього року? Надійшов час підбити підсумки.

«Ми розробили власну стратегію допомоги, засновану на перевірених мережах зв'язків з іншими людьми та організаціями. І в ретроспективі саме це видається нам найважливішим. Людський фактор дуже важливий: він забезпечує логістику, збір коштів і багато інших, менших заходів, які сприяють результату. А результатом є те, що ми з такою допомогою можемо потрапити до місць, що постраждали найбільше, та яких в Україні ще дуже багато», – зазначають представники організації.

У межах своєї гуманітарної діяльності Об'єднання лемків співпрацювало з багатьма людьми. Однак основу становили активісти гуртків у Лосі, Кросні, Кракові, Олаві й, звичайно, в Горлицях, де розташовано головний офіс організації.

26 лютого Головна управа ОЛ відкрила спеціальний рахунок, на який збирали гроші.

– Ми робили звіт на кінець минулого року. Протягом цих десяти місяців на банківський рахунок було перераховано майже 30 тис. злотих, – заявляє секретарка організації Наталя Гладик.

Об'єднання лемків уже протягом дванадцяти місяців координує заходи, пов'язані з допомогою, не лише на Лемківщині. Гурток ОЛ в Олаві (Нижньосілезьке воєводство) разом з місцевою греко-католицькою парафією та за підтримки міста організував благодійну акцію – День солідарності з Україною. Вона відбулась 6 березня минулого року на Головному Ринку в Олаві. У її межах члени гуртка ОЛ приготували, зокрема, український борщ та випічку. У ході акції вдалося отримати майже 10 тис. злотих на підтримку України.

Збір коштів для України відбувся й під час минулорічної 40-ї «Лемківської ватри». Тоді серед учасників ювілейного лемківського свята у Ждині волонтери зібрали понад 5 тис. злотих.

У Кракові члени ОЛ приєдналися до групи волонтерів краківського гуртка Об'єднання українців у Польщі. Учасники групи, серед іншого, допомагали на вокзалі в Кракові, через який щодня проїжджало кілька тисяч українців, котрі тікали від війни. Багато членів організації було перекладачами.

Тим часом у листопаді лігницький гурток ОЛ організував концерт «Лемки – Україні». На ній безплатно зіграло шість ансамблів. Зібрані під час заходу кошти організатори передали Ользі Соляр з фонду «Магія Карпат».

Що стосується гуманітарної допомоги, то тільки з Лемківщини в Україну поїхало кілька машин. Там були, зокрема, харчі, одяг, медикаменти, рації, спальні мішки, інструменти та матеріали для ремонту військової техніки. Допомога потрапила як до військових, так і до цивільного населення.

– Ми придбали теж десять генераторів, які поїхали в різні міста України, – додає секретарка організації.

Крім коштів, ОЛ збирало продукти, одяг, медикаменти тощо. Для цього лемківська організація в Польщі підтримувала постійний зв'язок з лемківськими організаціями в Україні, зокрема, «Молодою Лемківщиною» зі Львова чи тернопільським відділенням Всеукраїнського товариства «Лемківщина».

– Вони нам повідомляли, що зараз потрібно, і ми це купували та відправляли, – говорить Наталія Гладик.

Список необхідних наразі речей ОЛ опублікувало на своїй фейсбук-сторінці. На Лемківщині збір гуманітарної допомоги проводять у селі Лосе, а не в Центрі культури ім. Б.-І. Антонича в Горлицях, у якому вже багато років Об'єднання лемків реалізує свої проекти та має там офіс. Проте варто зазначити, що в «антоничівці» протягом перших двох місяців війни проживали дві родини, які виїхали з України.

Організація з Польщі могла теж розраховувати на підтримку лемків з інших держав, зокрема Організації оборони Лемківщини із США, яка передала ОЛ тисячу доларів.

«Дякуємо за довіру. Ми допомагаємо військовим, медикам і мирним жителям. Ми доставляємо допомогу прямо до рук. Ви можете підтримати нас», – члени Об'єднання лемків заохочують долучатись до їхніх акцій допомоги Україні. ●

Zjednoczenie Łemków uruchamia bezpośrednią pomoc dla osób uciekających przed wojną.

Konto do wpłat na pomoc: **09 1240 5110 1111 0011 1189 0340**

Володимир Пилипович, «Око серця мого до Тебе возношу. Антологія барокової духовної лірики з Надсяння». Перемишль: Видавництво «DOMI», 2023. – 107 с.

Тадей КАРАБОВИЧ

Антологія барокової духовної лірики з Надсяння

До книги ввійшли вибрані та переосмислені з наукового погляду українські барокові літературні пам'ятки з богослужбових книг парафіяльних фондів Надсяння. До 1947 року вони зберігалися в бібліотеці Греко-католицької капітули в Перемишлі. Коли Перемиська греко-католицька єпархія була ліквідована післявоєнною польською владою, фонди бібліотеки опинилися на зберіганні в Національній бібліотеці у Варшаві. Зараз більшість з них доступна в оцифрованій формі на порталі Polona.

Книга Володимира Пилиповича важлива тим, що на відміну від доступних електронних українських пам'яток з оцифрованих фондів Національної бібліотеки читач додатково отримує опрацьовану богословську інформацію. Книга надає нового звучання давнім літургійним пам'яткам, показує їх у контексті епохи, притаманному часам бароко. З огляду на це паперова книга є більш інформативною та цікавою порівняно з електронними текстами на сайтах. Щоправда, наклад видання невеликий: усього 52 нумеровані примірники (у книзі вказано 50 примірників). Проте матеріал, що міститься в антології, є вагомим та цінним.

Найперша сторінка, що передують титульній, одразу вводить читача в літургійний контекст. Епоха українського бароко в богословській літературі позначена церковнослов'янською мовою з місцевими мовними елементами, тому у заголовок книги обрано інципіт з молитви на 53-й сторінці. На першій сторінці Володимир Пилипович помістив також стилізований текст подяки Святій Трійці за допомогу в написанні книги. Така форма молитовного прохання (присвяти) трапляється в церковних рукописах з Надсяння та вважається традицією середньовічної української рукописної практики. На титульній сторінці вказано рік видання (Перемишль, 2023), який автор по-

дав за церковнослов'янською системою числення кириличними знаками, а нижче в дужках арабськими.

«Інципіт – це перші слова тексту або його частини, які цитують, коли твір не має назви або коли декілька творів мають ідентичну назву», – пояснює професор Михайло Лесів. Постать відомого мовознавця, який жив і працював у Любліні (1928–2016), згадую не випадково, бо серед кола його наукових зацікавлень були саме церковнослов'янські богослужбові тексти XVII–XVIII ст. з їхніми вкрапленнями українською мовою. У літературному щорічнику «Український літературний провулок» можна ознайомитись з листуванням на цю тему між Михайлом Лесівим та Володимиром Пилиповичем, тоді працівником Південно-східного наукового інституту в Перемишлі. (Див.: Володимир Пилипович «Листи професора Михайла Лесіва до мене» в «Український літературний провулок». Люблін, 2017. – Том 17. – С. 98–128 і Люблін, 2018. – Том 18. – С. 117–148). Вплив цих зацікавлень помітний також у збірці наукових праць Михайла Лесіва (Див.: «Українська літературна мова XVII–XVIII століть. Зібрані праці»/ зібрав і підготував до друку Володимир Пилипович, передмова Міхаель Мозер. Перемишль: Видавництво Товариства «Український народний дім», 2016).

Антологію «Око серця мого до Тебе возношу» відкриває вступне слово упорядника під назвою «Предислові», в якому містяться основні дані про книгу. Автор антології зазначає, що барокова молитва була важливим елементом богословської практики української церкви й посідала належне їй місце в церковних книгах XVII–XVIII ст. Як відомо, авторами молитов були анонімні ченці (до нашого часу дійшли лише їхні імена) – богослови й творці монастирів Перемиської єпархії. Можна припустити, що тексти було створено з метою наблизити до народу малозрозумілу йому церковнослов'янську мову тогочасних богослужбових творів.

Володимир Пилипович пише: «Публікація ставить собі за мету презентувати вибраний сегмент художньої літератури – духовну лірику, створену в добу бароко на тогочасній, крайній західній території українського етносу. Як відомо, релігійний компонент літератури бароко, в жанровому й кількісному вимірах, значно перевищує світський, тому очевидним стає саме такий вибір зібраних у книзі творів – вірші, епіграми, духовні пісні, молитви, поминання, молитви-замовляння і притчі. Їхніми творцями або переписувачами були священники та дяки-дидакаси з теренів історичної православної, а згодом унійної Перемиської єпархії».

До антології вміщено 83 богословські тексти і, що дуже цінно, серед них є унікальний фігурний твір, що представляє різновид зорової української барокової друкованої поезії XVII ст. Це молитва з «Акафістника Василія» – «Хресту твоєму поклоняємось, Владико», відома також з друків Києво-Печерської лаври. Ось її текст: «Кресту твоєму покланяємъ са Влдко и сѣоевосѣ, спси Ги людѣ своа и блсви достоаніе своє побѣди, сего ради Ги оружіе на діавола Крсть твои дал еси нам, трепеще убо и трасет са немогчии возирати на силу его ѣко мертвіа воскресаєт и смръть оупразднает».

Серед представлених в антології богословських творів бачимо вірші та епіграми, пісні, молитви, молитви-замовляння та притчі, передруковані з рукопису Капітульної бібліотеки в Перемишлі.

18. ➔

Загалом поданий упорядником матеріал дуже різноманітний та цікавий з церковно-історичного погляду. На його прикладі спостерігаємо духовну єдність з іншими богословськими текстами України XVII-XVIII ст. Серед них є, зокрема, твір «Поминання мельника Чуввія» з «Пом'яника церкви св. Микити села Витошинець» 1688 року, в якому записано імена людей для молитовної згадки на Богослужінні (с. 57–58). Це важливий ономастичний переказ, адже в церковній практиці пом'яники дійшли до наших часів та їх використовують у церкві й сьогодні. Важливою з антропологічного погляду видається представлена в книзі «Молитва з Акафістника, середина XVII століття», яка є прототипом сучасних українських молитов, уміщених у церковних акафістниках. Так само читачам варто звернути увагу на «Молитву до Христа зі Статуту братства церковного церкви св. Миколая в Перемишлі на Підгір'ю, списаного Мироном Сидорським 1681 року». У ній відображено дух українського церковного молитовного звернення й історію цього місця. Молитва братства написана в осідку Перемиської єпархії. Ось її зміст: «Хѣ Бжѣ спстелю нашъ, и насъ всѣхъ рачъ наоучити, абысмо ти могли вѣрне служити въ преподобіи и правдѣ, въ вса дни живота нашего, и въ дѣлехъ сихъ которыхъ здавна прагнулисмо. Рачъ насъ благословити, и оукрѣпити на дѣло сѣе, въ вса дни живота нашего. И сподоби насъ пріати вѣнецъ неоувадаемый живота безконечнаго, въ радости невымовной Црствіа твоего, въ которомъ абысмо та Бгѣа нашего хвалили и воспѣвали съ Ѡцѣмъ и з прстымъ Дхѣмъ ннѣ и прсно и въ вѣки вѣкомъ амин».

Практичне значення для людей можуть мати молитви-замовляння з останнього розділу антології. Їхня мета – силою молитви побороти різноманітні хвороби й руйнівні атмосферні явища. Варто уточнити роль таких молитв у тогочасній церковній практиці: існувала думка, що сила молитви спроможна протистояти хворобам (с. 63–64) та стихійним лихам природи (с. 65–73), в яких завжди є елемент руйни (повені, пожежі, бурі). Тому ці твори

санкціоновані церквою, а їхня прохально-рятувальна функція вважається важливим елементом захисту.

Володимир Пилипович додатково поділив богословські тексти за жанрами і подав їх за розділами. Кожен з них перед назвою має кольорову ілюстрацію. Цей задум було взято з оригінальних перемиських рукописів. Згадаймо, що за доби бароко в українських церковних друках важливе місце було відведено розбудованим ілюстраціям кольорових ініціалів та дереворізів. У розділі «Коментарі» упорядник подав ширший опис місць походження рукописів (с. 85–98). У підрозділі «Титула й скорочення» (с. 99–105) додано пояснення, адже в наші дні церковнослов'янська мова значно відрізняється від сучасної літературної української мови. У «Списку ілюстрацій» (с. 106) подано сторінки, на яких розміщено ілюстративний матеріал. Книгу завершує карта Надсяння (Перемиської єпархії) з позначенням місцевостей, з яких походять усі використані упорядником рукописи. Антологію прикрашено історичним гербом Перемиської та Сянської земель. Герб зображає золотого орла з двома головами в короні на синьому тлі. Це приклад візантійсько-римської геральдичної традиції, яку сьогодні в Україні використовує Чернігівська область, в Польщі – Перемиський повіт, а також такі держави, як Албанія, Сербія, Чорногорія й росія. Це ще раз засвідчує, що візантійська спадщина широко використовується в європейській культурі.

Антологія Володимира Пилиповича «Око серця мого до Тебе возношу» є важливим пізнавальним виданням. Можливо, її поява знову приверне увагу науковців до богословської спадщини Перемишля як осереддя українського церковного життя епохи бароко. Антологія ілюструє рукописні джерела з Надсяння й свідчить про високий доробок української культури Перемиської єпархії. Барокова доба вважається чи не найважливішим чинником для становлення українського культурного обличчя XVII-XVIII століть. Важливим видається й те, що автор аналізує історичний матеріал і по-новому розкриває значення цих творів для сучасної науки. ●

Вийшов друком Український альманах!

Ціна 1 примірника **30,00 зл.** (висилка поштою – 8,00 зл.).

Замовлення просимо надсилати на адресу ТОВ «Тирса»:

TYRSA Sp. z o.o. ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

email: tyrsa@hot.pl тел. +48 |22| 679 95 47

або вплачуючи рівновартість кількості замовлених примірників

на банківський рахунок:

TYRSA Sp. z o.o., Warszawa

Nr 95 1160 2202 0000 0000 3170 4029

чи поштовим переказом, з позначенням, скільки примірників замовляється.

● XXI Загальнопольський конкурс малюнків «Рідні землі дідусів моїми очима»

Роботи просимо виконувати у форматі А3.

Прохання: не кладіть на малюнки пластилін та гострі елементи, які можуть знищити дитячі праці в транспорті. Братимуться до уваги тільки індивідуальні роботи.

Позаду малюнку треба зазначити: ● ім'я і прізвище дитини ● вік автора, клас і школу ● адресу і номер телефону. Професійне журі оцінюватиме роботи у таких категоріях виконавців:

1) діти дошкільного віку (до 6 років), 2) школярі у віці 7-9 років (початкова школа), 3) школярі 10-12 років, 4) школярі 13-15 років.

Найкращі роботи будуть нагороджені та експоновані під час 48-го Фестивалю українських дитячих ансамблів – Кошалін 2023

Малюнки не повертаємо! Роботи просимо надсилати до 15 травня 2023 року на адресу:

Związek Ukraińców w Polsce, Zarząd Oddziału w Koszalinie, ul. J. Piłsudskiego 6/1, 75-500 Koszalin.

тел.: 94 /342-64-70, 884-994-009 zup_koszalin@wp.pl

Управа відділу ОУП у Кошаліні

● XLVIII ФЕСТИВАЛЬ УКРАЇНСЬКИХ ДИТЯЧИХ АНСАМБЛІВ КОШАЛІН 2023

відбудеться 10-11 червня 2023 року (субота, неділя) в Балтійському драматичному театрі у Кошаліні на Театральній площі 1 (Plac Teatralny 1)

Зголошення про участь ансамблів просимо пересилати листом до 15 травня ц.р. на адресу:

Związek Ukraińców w Polsce, Zarząd Oddziału w Koszalinie, ul. J. Piłsudskiego 6/1, 75-500 Koszalin

тел.: 94 /342-64-70, 884-994-009 zup_koszalin@wp.pl

У заяві слід подати: ● назву ансамблю ● місцевість ● ім'я та прізвище керівника, а також його електронну адресу і телефон ● тему, заголовок, час тривання програми (субота – не довше 15 хв.; неділя – 10 хв.) ● кількість виконавців та опікунів (1 на 15 дітей) ● кількість мікрофонів тощо.

Управа відділу ОУП у Кошаліні

Zadanie dofinansowano ze środków Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

Zadanie publiczne jest współfinansowane ze środków Gminy Miasta Koszalina

Zadanie publiczne jest współfinansowane z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego

ВІДІЙШЛИ

З великим сумом прийняли ми вістку про те, що передчасно, на 69-му році життя, відійшов у вічність

бл. п. проф. Януш Беднарський

довголітній голова Стипендіального фонду ім. Ярослави Поповської, викладач вищих навчальних закладів у Перемишлі, Ярославі та Львові та вірний друг і прихильник перемиської «шашкевичівки».

Глибоко сумуємо з приводу цієї великої втрати та висловлюємо щирі співчуття родині Покійного.

Розділяємо Ваше горе.

Світла пам'ять про активного члена нашої громади, чесну людину та науковця назавжди залишиться у наших серцях. Вічна Йому Пам'ять!

Дирекція, вчителі, працівники та учні перемиської «шашкевичівки»

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **prenumerata i reklama** – tel./fax 22 677-88-10, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny:** zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuczenko, redaktorzy – Igor Szczurba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **prenumerata, reklama** – Łesia Korostatewycz. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniński (Gładyszów). **Wydawca:** Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: <http://ukraincy.org.pl> **Fotokład:** Redakcja „Nasze Słowo” **Druk:** Drukarnia „Efekt”. Nakład 2100 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związku Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.

Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,

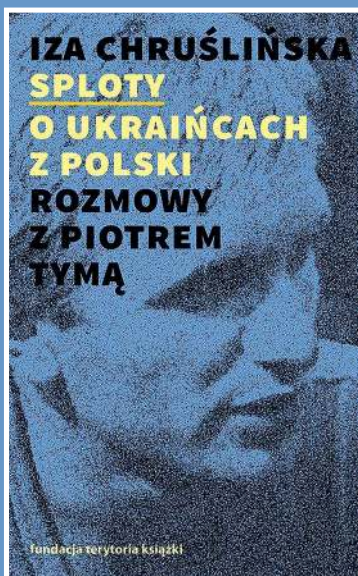
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.: Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Statki wyrażają точку zору autorów i nie mogą uosoblać oficjalną pozycję Ministra wewnętrznych spraw ta administracji.

Хто такі українці з Польщі? Яка їхня історія і доля? Яка їхня ідентичність та що її формувало в період Польської Народної Республіки і формує досі? Які виклики ставить перед ними нинішня політична ситуація в Польщі? Який їхній внесок у розбудову демократичної Польщі? Зрештою, що для них Україна?

Книга «Сплетення. Розмови про українців із Польщі з Петром Тимою» несе відповіді на ці та багато інших запитань.

«Книжка створена з турботи про те, щоб, відповідно до близького мені етосу, який сповідував Яцек Куронь, після 1989 року українки та українці з Польщі сприймалися і визнавалися як повноправні громадянки та громадяни, а їхні драматичні історії від II Речі Посполитої, ПНР та III Речі Посполитої, до того, як вона була також частиною польської історії», – каже Іза Хруслінська, авторка книги.

Ціна 1 примірника з висилкою поштою 50,00 zł.

Замовлення просимо надсилати на адресу ТОВ «Тирса»:

TYRSA Sp. zo.o.ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa email: tyrsa@hot.pl тел. +48 |22| 679 95 47 або вплачуючи рівновартість кількості замовлених примірників на банківський рахунок:

TYRSA Sp. z o.o., Warszawa Nr 95 1160 2202 0000 0000 3170 4029

чи поштовим переказом, з позначенням, скільки примірників замовляється.

Przeznacz 1,5 % na rzecz dzieci
ze szkół w Białym Borze
oraz punktów nauczania

Передайте 1,5% дітям зі шкіл
у Білому Борі
та навчальних пунктів

KRS nr 0000138192 KIWANIS

Wspieraj dzieci - przekazaj podatek!

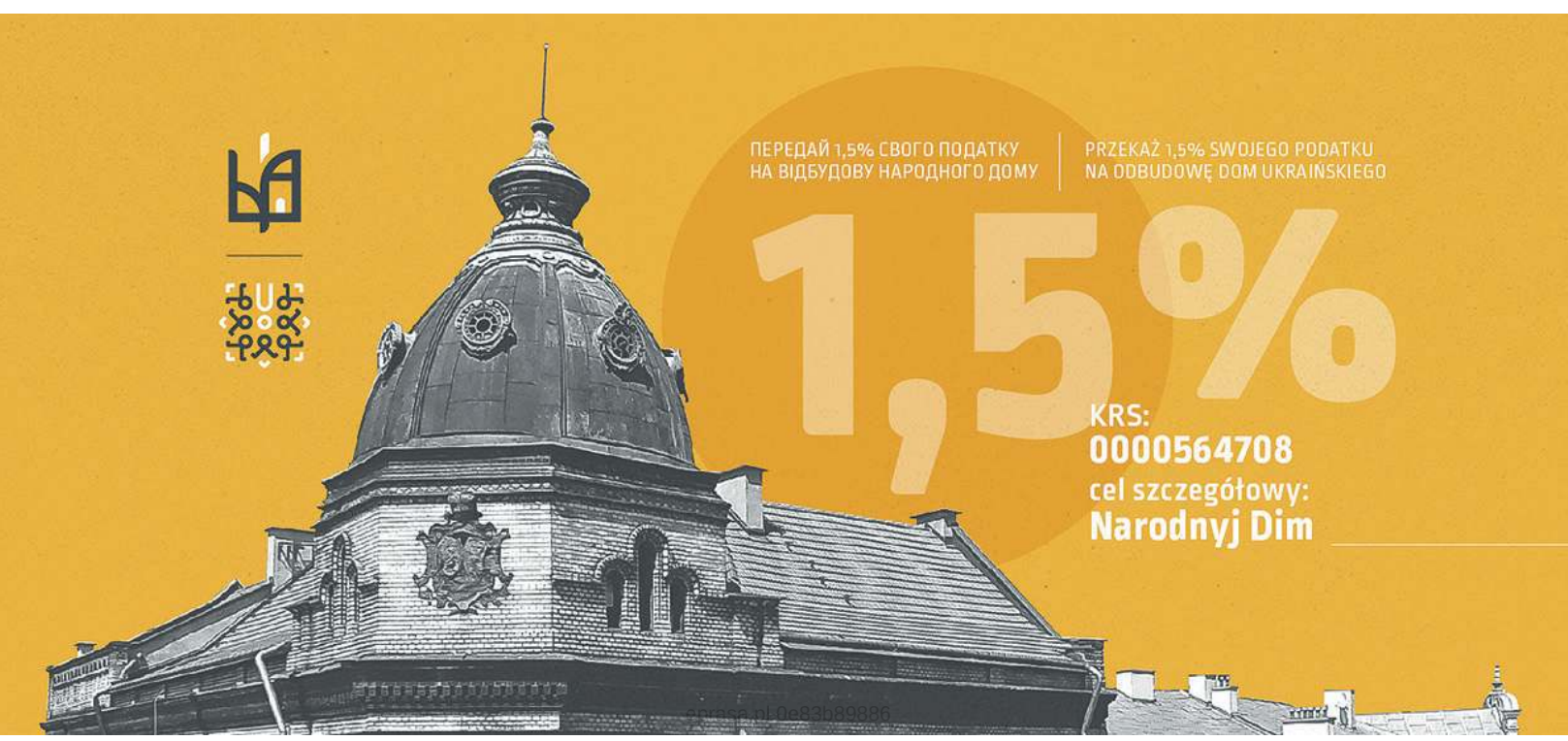

Związek
Ukraińców
w Polsce

KIWANIS
INTERNATIONAL
SERVING THE CHILDREN OF THE WORLD

więcej informacji: www.liceum-bialybor.pl • www.sp2bbor.eu

ПЕРЕДАЙ 1,5% СВОГО ПОДАТКУ
НА ВІДБУДОВУ НАРОДНОГО ДОМУ

PRZEKAŻ 1,5% SWOJEGO PODATKU
NA ODBUDOWĘ DOM UKRAIŃSKIEGO

1,5%

KRS:
0000564708
cel szczegółowy:
Narodnyj Dim